

Vuoden 2024 talousarvion muutos

KH 10.06.2024 § 224
844/02.02.00.00/2023

Vuoden 2024 talousarvion ja sen täytäntöönpanoa koskevien ohjeiden mukaan:

Kaupungin palvelutoiminta rahoitetaan pääosin verotuloilla ja valtionosuuksilla, joiden taso alenee voimakkaasti vuodesta 2024 alkaen tulotason vakiintuessa sote-uudistuksen jälkeiselle pysyväälle tasolle. Samanaikaisesti menot kasvavat ja kaupungin talous kääntyy alijäämäiseksi. Kaupungin taloudessa onkin yli 20 milj. euron sopeutustarve.

Vuoden 2024 talousarvio sisältää talouden sopeutustoimenpiteitä, mutta toimenpiteet eivät ole riittäviä talouden saamiseksi tasapainoon. Nettomenojen tasoa alentavia toimenpiteitä tulee kasvattaa vuosina 2025-2026 ja rinnalla on lisäksi arvioitava veroperusteiden muutoksen tarpeellisuutta. Vuosien 2025-2026 toimenpiteiden valmistelu tehdään siten, että toimenpiteiden kokonaisuus valmistuu maaliskuun 2024 loppuun mennessä ja kokonaisuudesta päätetään kevätkaudella 2024. Tavoitteena on, että osa toimenpiteistä pystyttäisiin käynnistämään jo vuonna 2024, jotta vuoden 2024 alijäämä pienenesi talousarvion mukaisesta.

Mittavan sopeutustarpeen johdosta tavoitteena on, että vuoden 2024 talousarvioon ei tulla tekemään talousarviomuutoksia, jotka kasvattavat kokonaisuutena kaupungin nettomenoja. Mikäli esitetyt toimenpiteet eivät joltain osin toteudu tai talousarvio uhkaa ylittyä muuten, tulee käynnistää muita toimenpiteitä, joiden toteuttamiselle varmistetaan menokasvun pysäyttäminen vuonna 2024. Tällä varmistetaan, että kaupungin talouden vuosien 2025-2026 sopeutustarve ei kasva jo ennakoidusta varsin mittavasta sopeutustarpeesta eikä kaupungin ylijäämäpuskurit syövy vuoden aikana ennakoitua enempää.

Vastaavasti, mikäli investointimenot uhkaavat ylittyä, on käynnistettävä talousarvion toteutumisen varmistavien toimenpiteiden suunnittelu. Toimenpiteet voivat koskea hankkeiden laajuuden tai sisällön muutoksia tai hankkeiden toteutusajan siirtämistä. Toimenpiteiden käynnistäminen on aloitettava välittömästi myös tilanteessa, jossa useammalle vuodelle ajoittuvan hankkeen kokonaiskustannusarvio uhkaa ylittyä, vaikka muutostarve ei koskisi vuotta 2024.

Mikäli vuoden 2024 aikana on tarve tehdä teknisluontoisia talousarvion muutoksia hyväksytyjen nettomenojen sisällä, pyritään mahdolliset muutokset kokoamaan yhteen ja käsittelemään kaupunginvaltuustossa kootusti lähtökohtaisesti huhtikuussa ja syyskuussa. Talousarviomuutoksia käsitellään muina ajankohtina vain erityisestä ja perustellusta syystä.

Esitys talouden sopeutustoimenpiteistä on valmistunut. Vuotta 2024 kohdistuvat toimenpiteet sisältyvät valtaosin joulukuussa 2023 hyväksytyyn vuoden 2024 talousarvioon. Talouden sopeutusta koskevien linjausten mukaan uudet vuotta 2024 koskevat toimenpiteet on esitetty kohdennettavaksi kesäkuussa käsiteltävän talousarviomuutoksen yhteydessä. Lisäksi samassa yhteydessä on tarpeen tehdä eräitä teknisluontoisia muutoksia.

Talouden sopeutusten esitykset sisältävät kolme muutosta, jotka koskevat vuotta 2024. Varainhoitosopimusten muutoksen (KH 19.2.2024 § 60) myötä rahastojen tulostavoitettava voidaan nostaa kuluvan vuoden osalta 140 000 euroa (2,5 milj. eurosta 2,64 milj. euroon). Konsernitilin korkoehtojen muutoksen myötä korkomenot alenevat 40 000 euroa.

Lisäksi työllisyyttä koskevat muutokset alentaisivat työllisyyspalveluiden menoja kuluvana vuonna 355 000 eurolla. Muutokset koskevat työllistämisen kuntalisää sekä kaupungin toteuttamaa palkkatukityöllistämistä. Työllistämisen kuntalisä on vapaaehtoinen työnantajille suunnattu taloudellinen etuus työllisyyspalvelujen

työttömän asiakkaan työllistämisestä. Kuntalisää koskevan vuoden 2024 alusta toteutetun toimintatapojen muutoksen myötä määrärahaa voidaan alentaa kuluvan vuoden osalta 100 000 euroa. Lisäksi palkkatukityöllistämistä koskevien muutosten myötä vuodelle 2024 varattua määrärahaa on mahdollista tarkistaa 255 000 eurolla. Kaupungin toteuttama palkkatukityöllistäminen ei tutkimusten mukaan ole vaikuttava keino lisätä henkilön työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Lisäksi palkkatukilainsäädäntö muuttunee syksyllä 2024, mikä vähentää palkkatuen vaikuttavuutta työllistymisestä tai työssäoloehdon täyttämisestä. Henkilöstö – ja työllisyysjaosto päättikin 25.4.2024 § 32, että kaupungin käyttämästä palkkatuesta luovutaan kokonaan.

Vuoden 2024 talousarviossa kohdennettiin tulosalueelle 120 Yleishallinto keskitetysti varaus kunta-alan virka- ja työehtosopimuksen mukaiseen kehittämisohjelmaerään sekä järjestelyvaraeriin (1,2 milj. euroa). Yleishallinnon tulosalueella on huomioitu myös arvio työttömyysvakuutusmaksujen alenemisesta koko kaupungin osalta (-0,6 milj. euroa). Muutokset on ollut tarkoitus kohdentaa tulosalueille palkankorotusten kohdentumisen sekä työttömyysvakuutusmaksujen tason vahvistumisen jälkeen.

Em. muutokset sisältyvät nyt esitettyyn talousarviomuutokseen. Muutosten vaikutus tulosalueittain on eritelty peruskaupungin käyttötaloutta koskevassa liitteessä. Vastaavasti yleishallinnon tulosalueelta on ko. varaukset ”purettu” muutoksen yhteydessä. Kokonaisuutena työttömyysvakuutusmaksujen ja muiden sivukulujen muutosten menoja alentava vaikutus (-0,9, milj. euroa) on hieman ennakoitua suurempi ja vastaavasti palkankorotusten (1,1 milj. euroa) hieman arviota pienempi.

Hyvinvoinnin toimialan investointeihin liittyen on myös tarpeen tehdä eräitä teknisluontoisia muutoksia. Pielisjoen koulun sekä Sirkkalan liikikumiskeskuksen investoinneista osa vuodelle 2023 suunnitelluista investoinneista jäi toteutumatta vuoden 2023 aikana, mistä johtuen määrärahavarausta on tarpeen siirtää kuluvalle vuodelle (vaikutus 80 000 euroa). Vastaavasti myös vuodelle 2023 varattu museon trukin investointi siirtyi vuodelta 2023 vuodelle 2024 (vaikutus 23 000 euroa). Lisäksi Areenan testaus- ja mittausaseman muutostyöt toteutetaan käyttötalouden projektina talousarviossa arvioidun investoinnin sijaan. Tämän johdosta investointimenoja pienennetään 100 000 eurolla, mutta vastaavasti on tarpeen nostaa käyttötalouden menovarausta.

Käyttötalouden ja investointiosan muutosten lisäksi on tarpeen tarkistaa tuloslaskelman korkomenojen arviota sekä pitkäaikaisen lainan muutoksia sekä huomioida rahoituslaskelmassa (muut maksuvalmiuden muutokset) Siun soten palkkaharmonisaatiota koskeva maksun siirtyminen kuluvalle vuodelle. Vuonna 2023 nostettiin pitkäaikaista lainaa talousarviossa arvioitua vähemmän ennakoitua paremman tuloksen sekä Siun soten palkkaharmonisaation maksun siirtymisen johdosta. Tämän johdosta kuluvan vuoden korkomenojen arviota voidaan pienentää. Huomioiden talouden sopeutustoimiin sisältynyt konsernitilin korkoehtojen muutoksen vaikutus (40 000 euroa) korkomenojen arviota voidaan pienentää 7,6 milj. eurosta 7,0 milj. euroon. Lainannoston siirtyminen vaikuttaa kuitenkin kuluvan vuoden pitkäaikaisen lainan määrään. Uutta lainaa esitetään nostettavaksi aiemman 75 milj. euron sijaan 88 milj. euroa ja lainoja lyhennyksiä 37,7 milj. eurosta 41,0 milj. euroon. Kuluvan vuoden lainatarvetta nostaa Siun soten palkkaharmonisaation maksun siirtymisen ohella lainajärjestelyt, joilla pyritään vaikuttamaan lainasalkun korkomenojen tasoon. Lainajärjestelyiden myötä myös kuluvan vuoden lainan lyhennysten määrä nousee. Lainajärjestelyillä ei kuitenkaan ole vaikutusta lainakantaan. Lainarahoituksen riittävyyttä kuluvan vuoden osalta arvioidaan mahdollisen syksyn talousarviomuutoksen yhteydessä.

Yhteenveto

Edellä esitetyistä muutoksista seuraa, että kaupungin vuoden 2024 tilikauden alijäämä on 14,8 milj. euroa. Alkuperäinen talousarvio on 16,3 milj. euroa alijäämäinen.

Muutokset huomioivat peruskaupungin käyttötalous- ja investointiosa sekä

peruskaupungin ja ulkoinen tulos- ja rahoituslaskelma on esitetty pykälän liitteenä.

Valmistelija: talousjohtaja

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

muuttaa peruskaupungin käyttötalousosaa ja investointiosaa liitteiden mukaisesti,

muuttaa peruskaupungin ja ulkoista tulos- ja rahoituslaskelmaa liitteiden mukaisesti,

valtuuttaa toimielimet hyväksymään talousarviomuutoksista johtuvat muutokset taloudellisiin ja määrällisiin tavoitteisiin.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Talousjohtaja Satu Huikuri oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.